

die nog ge-
mischgeind
negen zegt,
van kerke-
handelen
t, dat deze
einsel, om
chiden, n.l.
n, om ker-
te oefenen
en, dat de
n weg van
afgeleopen,
zoodanigen
in uwe bro-
voor zich
in staat de
kerke, re-
eischen ten
de Re-
diezelfde
te zeggen;
maar alleen
acht mogen
den schijn,
ods Woord
jen wil des
Nederland,
niet besta-
iging Gods
recht juist
maten alle
kerken ont-
werpen, op
beleid,
olgtrekking
u op een
n, nog eens
we stelling
echt; maar
reformeerde
opdat het
voortaan,
nderen het
toch niet
nog an-
aan da-
en, maar
en moet
ich aan het
oogachtig
v. Br.
MINGA.
het kader
over Sepa-
gesteld,
Separatie
of tegen
uitgegaan,
okken ge-
en al wat
lag, tijde-
n, dat vol-
de ene ke-
stuit te
van dat
men, zoo
verande-
gebracht;
stuur van
geen een-
in uitoef-
en tijdelijk
er omdat
zen kerke-
censuur
Nyminga,
Nyminga,
die
aat, alsof
natie ge-
dus ook
die vóór
hoorden,
rna door
urend als
chouwen,
schikbare
te geraden
te laten
ik dieper
e moeten
eelen, op
ze ziens-
die hij
its anders
tsen, dat
racht, en
nsequent
oetus in
d op de
lererszijds
ch vast-
andere
discussie
zoo wie
gronden
hij acht
zelf, die
et, maar
nklingen,
denkin-
ze vraag
komen,
beden-
enswijze
e Schrift
e die te
eigen-
jk zijn,
n doen,
t.
waarden
dhaven,
ze door
gesteld,

en soms in praktijk gebracht en uit het Roomsche kerkgezag voortvloeiende. Want metterdaad oordeelt de Roomsche kerk, dat niemand, die eenmaal tot haar behoort, het recht heeft van onder haar kerkelijke rechtsbedeeling weg te gaan, en be- weert diensvolgens het recht en den plicht te bezitten, om haar kerkelijke vierschaar te spannen ook over allen die van haar wijken.

Nu nemen we aan, dat deze broeders dit nochtans niet bedoelen, en dus niet den Roomschen weg op willen.

Uitnemend. Maar beginne men dan ook eerst met ons duidelijk te maken, wat men wil en be- doelt, en geve men dan aan wat het ver- schil is tusschen het standpunt waarop zij het liefst de Doelante handhaafden en het standpunt der Roomsche kerk.

Het bezwaaren "den vrijen wil" ontleend, zal wel niet ernstig gemeend zijn. Ook de bezwaarden van Dr. Wyninga zullen toch het verschil wel kennen tusschen den Pelagianschen vrijen wil van den natuurlijke mens, en den vrijgemaakten, wijl aan Gods Woord gebonden wil, van Gods kinderen.

Toen Luther niet de toenmalige kerke- lijke organisatie brak, was er de uiterste spanning van zijn vrijgemaakten wil toe nooig, om de breuke met Rome aan te durven. En zoo Luthers persoonlijke wil toen nog niet vrijgemaakt ware geweest uit zijn banden, zou Luther als lid van het Roomsche instituut gestorven zijn.

Tot ons leedwezen zijn we het antwoord, dat de N. Prov. Gron. Cour. omtrent het collegiaal karakter van de Vrije Schotsche kerk van ons vroeg, langer schuldig ge- bleven, dan ons lief was.

Dit lag aan onze boekverkooper, die niettegenstaande ons herhaald dringen, in gebreke bleef, om ons de laatste uitgave van de kerkenordening dezer kerk toe te zenden, die, gelijk men weet, op last van de General Assembly is uitgegeven onder den naam van: *The practice of the Free Church of Scotland in her different Courts.*

Thans nu we door vriendenhand, buiten den boekhandel om, het verlangde, binnen een goede week, in handen kregen, willen we daarom onze schuld kwijten.

En dan zij allereerst gewezen op de een- heid, die in den naam van "Vrije Schotsche kerk" ligt. De generale Synode is niet een geconcentreerde samvergadering van de plaatselijke kerken, maar een court, d. w. z. een bestuurscollege, be- deeld met de regeeracht over het ge- heele lichaam der kerk, die over alle ste- den en dorpen van Schotland verspreid is.

Dit nu is niet presbyteriaal maar col- legiaal. Het Gereformeerde presbyteriale ker- recht kent geen ander court of bestuur dan den kerkeraad, en den kerkeraad alleen, omdat alleen de kerkeraad de samvergade- ring is van de door Christus ingestelde ambts- dragers. In de plaatselijke kerk zijn dien- aars des Woords, onderlingen en armver- zorgers, als van Christuswege met dienende macht bekleede personen; en deze met macht bekleede personen komen in den kerkeraad saam, om gezamenlijk hun macht en dienst uit te oefenen.

Zoo is dus de kerkeraad inderdaad een bestuur over de plaatselijke kerk; maar een ander of hooger bestuur is er niet.

Al wat nu buiten dezen kerkeraad in zake de kerkregering gedaan wordt, kan alleen verricht worden door de kerkeraad, als re- presentierende hunne kerken, bijeenkomen, en met onderling goedvinden en onderlinge bewilliging de gemeenschappelijke zaken regelen. Hiertoe is het niet noodig dat allen saamkomen, maar genoeg dat enkelen ge- committeerd worden, mits de kerkeraad maar steeds beslisse in hoeverre hij ook voor zijn kerk het besluiten zal doen ge- len. Dit kan nu geschieden door vooraf gegeven beloften, of door daarna ge- geven adhaesie. Maar hoe ook gegeven, nooit zitten deze gecommitteerden in de Classis of in de Synode dan als lasthebbers, die verantwoordelijk zijn aan hun com- mitenten, en die hun commitenten niet ver- binden noch binden kunnen, dan deze zelve hebben toegestaan of daarna toestaan.

Maar heel anders is de inrichting van de Vrije Schotsche kerk. Deze kerk vormt een eenheid over heel het land. Geen con- federatie. De plaatselijke kerken worden dan ook bij voorkeur *Congregations* ge- noemd, en alleen de heele kerk noemt men *kerk*.

En deze ééne kerk nu wordt bestuurd door een Generale Synode (the General Assembly) die volgens haar kerkordening ge- heel dezelfde macht heeft over de geheele landkerk, als de kerkeraad over een con- gregatie, en een classis over enkele kerken, of een provinciale Synode over een pro- vincie.

Op blz. 69 toch van de *Practice* lezen we dat de macht van de General Assem- bly afgeleid is uit geheel hetzelfde beginsel als de macht van den kerkeraad. "Like the kirk-session, the General Assembly, exercises rule ministerially under Christ, according to his word and in prayerful consultation. It exercises this rule in spiritual matters over all the congregations, all the kirk-sessions, all the Presbyteries, and all the Provincial Synods of the Church..... Its decisions are without appeal or com- plaint to any human tribunal." Wat bete- kent? De generale Synode oefent haar macht, dienaarlijk, onder Christus, in overeenstem- ming met het Woord en na biddend over- leg. Zij oefent deze macht in geestelijke zaken uit over al de gemeenten, al de ker- keraden, al de classes en al de provinciale synoden van de kerken Haar besluiten zijn zonder appel of revisie bij eenigen mensche- lijken rechter."

Hiermee nu is het presbyteriaal begin- sel feitelijk op zij gezet. Een synode di

optreedt als een hooger bestuurscollege, om over alle gemeenten, kerkeraden, clas- ses enz. dezelfde macht uit te oefenen als de kerkeraad over de plaatselijke kerk, is in het Gereformeerde kerkrecht onbe- staanbaar.

En al kunnen we nu erkennen, gelijk we nader zullen aantoonen, dat men in Schotland alles gedaan heeft, om, behou- dens deze ééne kapitale fout, zoo Schrit- tuurlijk mogelijk te werk te gaan; en al geven we volgaarne toe, dat zelfs de boven aangehaalde bepaling, het collegiale begin- sel dat hier insloep, aanmerkelijk tempest, zo is het toch geen oogenblik twijfelachtig, of het collegiale beginsel is hier aanwezig, en wel aanwezig in zijn hiërarchischen vorm.

Immers elke kerk in deze Vrije kerk heeft vier besturen in opklimmenden rang over zich. Eerst staat elke gemeente onder het be- stuur van de kirk-session; dan van de presbytery of classis; dan van de provinciale synode; en eindelijk onder het rechts- streeks bestuur van de General Assembly.

Immers niet alleen over elke kerkeraad, maar ook over elke gemeente is aan de General Assembly het bestuursgezag toe- gekend.

Voor Koolwijk.

Ontvangen van N. N. N. een gift f 10, met bijschrift: "Wie heeft mede voor de arme Koolwijksche broeders een gave in hunne verdrukkingen bijdragen?"

KUYPER.

Uit de Pers.

In de *Zaansche Christ. Geref. Kerkode* komt een protest voor tegen het denkbeeld, alsof het Gereformeerde kerkrecht ooit op een accoord van kerkelijke gemeenschap zou kun- nen beruilen, en wordt beweerd, dat deze voor- stelling indruischt tegen de eenheid van het lichaam van Christus en tegen Christus' kon- ingrijk.

Evenmin als het aan den vrijen wil der perso- lijke geloovigen is overgelaten zich al of niet bij de ware kerk te voegen, evenmin is het aan den vrijen wil der plaatselijke kerken overgelaten, zich al of niet met andere plaatselijke kerken in één land te veree- gen, en zulk een gemeenschap te oefenen als, hoe onvolkomen ook, in den vorm een schikbare open- baring kan zijn van het lichaam van Christus. Hoe het beeld van een lichaam, dat de Schrift gebruikt om de betrekking tusschen Christus en zijn gemeente uit te drukken, wijkt op een *organisch* eenheid en een *organisch* leven.

Te spreken van een confederatie of verbondmat- tige kerkverband, of van een accoord van kerkelijke ge- meenschap, is geen Schriftuurlijke sprekwijze, maar een spreekwijze ontleend aan de politiek en aan de huishouding en inrichting van wereldlijke staten. Deze spreekwijze doet denken aan de oude Nederlandse re- publiek, of aan de Zwitserse Bondstaten, of de Verenigde Staten van Noord-Amerika.

Onze Heere Christus is echter geen president van een republiek, maar Gods gezalide Koning, het Hoofd der Gemeente, door welk de Vader alle dingen regeert.

Dit los te laten leidt tot veel ongerijmdheid. Neemt aan dat er p. m. 1000 Christ. Geref. en p. m. 1000 Ned. Geref. kerken zijn. Dat elk van die kerken is een volledige openbaring van het lichaam van Christus. Dan heeft Christus, alleen in Nederland, vijf hon- derd lichamen.

Zoo gereedheid kan er de Roomsche transub- stantie ook mee door, Christus lichaam kan best op 100 plaatsen tegelijk zijn.

Door zulke redenering wordt echter de waarheid niet gediend.

Waarheid is, dat elke plaatselijke gemeente, als deel van het geheel, eigen rechten en verplichtingen heeft, even als het oog, de hand en de voet in het lichaam. En de mogelijkheid in de kerkregering is juist hierin gelegen, dat men de zelfstandigheid der deelen niet mist uit het geheel, en het geheel niet verscheunt om de zelfstandigheid der deelen.

In het eerste geval komt men, langzamerhand, weder te Rome, en in het tweede deeft het scheepje der kerk in de wateren van het Independentisme.

De Gereformeerde kerk in ons land heeft dan ook, van stonden aan, gestreefd naar een vorm van kerk- regeering, waarin zowel de plaatselijke kerken als deelen, en de verzameling der kerken als eenheid tot haar recht kwamen. En dat zij dit deed in een tijd toen de republikeinse regeeringsvorm hier heerschte, toen zij een zwaren strijd om de zelfstandigheid der kerk met veel, soms zelfs vernogende geweldstrij- den te strijden had; en in zulk een tijd en onder zulke omstandigheden eene herkoorde voor al de Neder- landse kerken, zoowel die van de Waalse als de Nederlandsche sprake, vaststelde, bewijst wel hoe diep zij doordrongen was van het geloof aan de organische eenheid der kerk.

In die oprichting van het kerkverband als ware, zij 't ook gebrekkige openbaring van het lichaam van Christus, worden art. 36 der kerkorde, alwaar gezegd wordt:

Elk der kerken heeft de Classis over den kerkeraad, hetwelk de Particuliere Synode heeft over de Classis en de Generale Synode over de Classissen. Dit, en niets anders, wilde men in 1869, door art. 3 van het algemeen Reglement uitdrukken.

De Classis heeft wat te zeggen, niet tot of tegen, maar over den kerkeraad.

Ware het tot of tegen of aan den kerkeraad, op Independentistische wijze dan mag de kerkeraad dan raad of de vermaning wel aannemen, maar hij kan niet zeggen ook desverstaande hoe eme oor in en het andere uit te brengen, en tot de Classis zeggen: wees gezogt, zij niet met hier niet weder terug.

Maar nu het een zeggen is over den kerkeraad, ligt er in opgesloten dat de kerkeraad dan ook den moet wat de Classis zegt, zoals het oog, de hand, de voet, het lichaam dienen moet.

Natuurlijk, met behoud van het recht van appel op de meerdere vergaderingen en niet verbieding der majesteit en van het gezag van Gods Woord, dat boven alle kerkvergaderingen en boven alle geboden van men- schen staat.

Dit schrijven dient gewaardeerd. Er spreekt met name consequentie in. En men voelt er de poging in, om tot helderheid van voorstel- ling te komen.

Jammer slechts, dat de schrijver, eer hij schreef, niet dieper heeft doorgedacht.

Neem nu b.v. dit ééne argument, dat er alzoo in de Christelijk Geref. kerk 300 volledige openbaringen van het lichaam van Christus zouden zijn, zoodat Christus reeds alleen in Ne- derland 300 lichamen zou hebben.

heeft bij de overige deelen, en alleen in ver- binding met die overige deelen, uit heel de wereld, als *kerk* op kan treden.

Wie te veel bewijst, bewijst niets. En in zijn zucht, om den band ook voor het instituut *organisch* te maken, stelt hij een praemisse, die bij weigere gevolgtrekking heel zijn "Christ. Geref. kerk" ondenkbaar maakt.

We zwijgen over de overige punten van dit stuk.

Wie uit een begrip als "openbaring van het lichaam van Christus", redeneeren wil, be- hoort zich eerst duidelijke rekenschap te geven van de betekenis die het woord *openbaring* heeft.

Nergens worden dan ook in de Schrift de kerken de hand of de voet van het lichaam genoemd; zoo heeten alleen bij wijze van ver- gelijking de enkele geloovigen.

KUYPER.

Officiële berichten uit de Ned. Geref. kerken.

Fransche Provinciale Synode.

Het Moderamen der Prov. Syn. van Leen- warden maakt bekend, dat opgericht is een *informatie-bureau*, waarbij collectanten, die de Ned. Geref. kerken in deze provincie wenschen te bezoeken, zich zullen hebben aan te melden. Het informatie-bureau houdt zitting in de eerste week van elke maand. Zijn Scriba is de heer A. J. Salverda, diaken te Makkum.

Het Moderamen b.g. Dr. L. WAGENAR, Præsies. Dr. J. A. FLORES, AMATEL, Ass. Dr. J. B. WIJNS, Scriba.

Ale Scriba is aangesteld voor de kerk van Wijkkel T. A. v. d. Meer en voor Balk W. H. v. d. Veer.

Men wordt beleefd verzocht, alle stukken voor die kerken bestemd, te zenden aan boven- genoemde adressen.

Wageningen, 24 Febr. 1891.

Hoorden wij hier veel spreken over vervol- ging en afsnijding van hen die in de Gere- formeerde kerk voor Koning Jertus opkwamen, in deze gemeente bleef het tot nog toe op dat gebied rustig.

De Synodale kerkeraad, waarschijnlijk ge- dachtig aan haar eigen verleden in verband met de reformatie, bood tot nog toe aan allen aandrang tot vervolging wederstand.

Thans is dit echter, op hooger bevel, geheel veranderd en is hier eindelijk de vervolging ook losgebroken, en, naar het schijnt, met te meer hevigheid naarmate ze langer op zich liet wachten.

Bepaalde zij zich in vele omliggende gemeen- ten ook enkel bij de ambtdragers, hier waren hedenmorgen in eene buitengewone vergadering der Synodale kerkeraad, de ambtdragers en de bestuursleden der "Kerkelijke Kas" nauwe- lijks afgemaakt of diegenen die aan de sacra- menten deelgenomen hadden, werden aange- schreven zich binnen acht dagen schriftelijk te verantwoorden. Een en ander gaf onze ker- keraad aanleiding Ds. G. Ringnalda van Utrecht uit te noodigen, voor de gemeente alhier op te treden, ter bespreking van het onderwerp dat de organisatie der Synodale kerk in strijd is met Gods Woord, waaraan Z.Erw. heden- avond herleidwillig voldeed.

Bij circulaire werd de gemeente daartoe bij- eengeroepen en tevens verzocht, wanneer er mochten zijn, die het daarmede niet eens waren, of er bezwaren tegen in wenschten te brengen, of ophelderingen verlangden, dit dan in het midden te brengen, waartoe gelegenheid was gegeven worden. Ook de heeren Ds. Hoogenraad en Ds. Peter, werden daartoe bij be- leed doch dringend schriftelijk uitgenoodigd door hen die zij ter verantwoording geroepen hadden.

Nadat door onze consul Ds. Eisma, de bijeenkomst met gebel was geopend en de spreker was ingeleid, begon deze zijne rede met tot grondslag daartoe te nemen, Jesaja 33: 22. "Want de Heere is onze Rechter, de Heere is onze Wetgever, de Heere is onze Koning, Hij zal ons behouden." Z.Erw. besprak achtereen de *formatie*, *diformatie* en *reformatie* der kerk, waarna Z.Erw. zijn rede in 16 punten kortelijks samvatte.

De Synodale predikanten en kerkeraad schij- nen den moed niet gehad te hebben hunne positie te verdedigen; of zouden zij ook ge- voeld hebben, dat die op grond van Gods Woord niet te verdedigen is?

De rede werd door een groote schare aan- dachtig aangehoord, het kerkgebouw was eivol en zeer velen moesten zich met een staanplaats tevreden stellen.

Moge ook deze avond nog hebben bijdra- gen tot opening van veler oogen, tot eer en verheerlijking van den Naam des Heeren en tot bloei van Zijne kerk aan deze plaats.

Namens de kerkeraad der Ned. Geref. gemeente, N. v. d. BLOM, Voorzitter. J. A. VERBERGEN, Scriba.

De kerkeraad der Ned. Geref. kerk te Kralin- gen, verplicht tot het benoemen van een Scriba, door de 300 smartelijk en gevoelig verlies van Dr. J. C. Krijgsman, deelt door deze mede, dat het adres voor den Kerkeraad thans is: W. Rijl, scriba, Ribbenstraat 2, Kralingen.

Wageningen, 24 Febr. 1891.

Zending.

De toebrenging der Mahomedanen. (Slot.)

V. Wie den Mahomedaan voor het Christendom wil winnen, moet beginnen met het vertrouwen van den Moslem te verwerven, toenadering zoeken.

Als wij hun koelheid met koelheid beant- woorden, hun afzondering met een mijden van omgang, hoe zullen dan ooit de slagboomen vallen? Immers, terecht merkt de schrijver 't op, persoonlijk invloed is overal de sterkste. De lieden luisteren niet met vrucht naar leeraars, die hun vertrouwen niet hebben. Overtuiging is zoowel een zaak des harten als des ver- stands. Een woord van een vriend doet meer dan duizend van een vreemde.

Nu is echter deze weg der toenadering tot den Muzelman juist niet gemakkelijk, doch ook niet geheel verspild.

Op vastendagen staan ettelijke gedeelten van het huis der Moslems voor bezoekers open. Belangstelling te betoonen in het leed en de vreugd van den Mahomedaan is mogelijk voor den Christen; deze kan tegenwoordig zijn bij huwelijken en begravingen. Hij kan den Mu-

zelman uitnoodigen tot een kring, waar men b. v. letterkunde behandelt. En heeft men eerst met enkelen kennis gemaakt, dan is het niet moeilijk den kring uit te breiden.

De vrouwen der zendingen moeten hun kennismaking niet beperken tot de armste stan- den der Mahomedanen, wier vrouwen zij 't naaien leeren en die zij ondersteunen. Men moet ook het gezelschap der meer aanzienlijke standen zoeken en onder hen invloed verwerven; want deze zijn dubbel afgesloten, en geheel buiten gelegenheid tot Christus te komen. De onder- wijzers en meisjesscholen hebben nu en dan aanleiding tot zulk een kennismaking bij 't bezoeken van de moeders hunner Mahome- daansche leerlingen. Op het oogenblik kunnen de vrouwen beter onder de Moslem werken dan de mannen.

Wie op de Mahomedanen invloed wil oefenen moet van hun geloof een bepaalde studie maken.

Men dient te weten wat de Koran leert, zijn waarheden en dwalingen te kennen; ook de verklaringen er op dienen onderzocht en dat wel niet uit de tweede hand, b. v. door verta- lingen en uitleggingen van vreemdelingen. Men moet zelf de wijzen van denken en uiten die in het land gebruikelijk is, kennen. De letter- kunde der Moslem, zoowel de wereldlijke als de geestelijke, de Mahomedaanse wijs- beoefening, geschiedenis, dichtkunst, en spre- kenboeken, die thans in de Arabische taal zijn voor geleerden in andere takken van weten- schap, moeten zorgvuldig onderzocht worden door hem, die 't goede voor den Muzelman zoekt. Zonder zulk een kennis kunnen wij even- min hopen den Mahomedanen te sterk te wor- den in het twihsprek, als de Indianen met bogen en pijlen op kunnen tegen de Euro- peanen, met geweren gewapend.

Geneeskundige hulp en vooral arbeid in ziekenhuizen geven een bijzonder gunstige gelegenheid om den Moslem het Evan- gelie te brengen. Onder de Muzelmannen be- hooren geneesheeren tot een bevoorrecht stand. Het leven van den dokter is ver- lig waar dat van anderen gevaar zou loopen. Hij kan binnentreden, waar de deuren voor anderen zijn gegrendeld. Zijn woord heeft invloed boven dat van velen. Hij treft de menschen aan in de meest gun- stige omstandigheden om hen te winnen voor 't goede: als hun harten zijn vertederd door 't goede of geleden verliezen en de nabijheid van een andere wereld het geweten wakker en de ziel vatbaar voor geestelijke indrukken maakt.

De zachte behandeling door Christelijke man- nen en vrouwen in de ziekenhuizen heeft her- haaldelijk de harten van zweespzieke Muzel- mannen verzacht. Het dagelijksch vernemen van den naam Jertus, het ontvangen van ver- pleging en geneezing in zijn naam, hebben er reeds menig een toe gebracht den Heiland aan te nemen.

Het is duidelijk na al het opgesomde, dat zijdelingsche pogingen, die geen aanstoot of oppraak wekken, voortsomg in dezen arbeid de beste zijn. Een georganiseerde, beslist aan- vallende zending onder de Mahomedanen, met aangekondigde plannen en bedoelingen, zou zich zelf vernietigen en tevens hen in gevaar brengen, wier heil zij zocht. Terwijl de dienaren der kerk getrouwelijk alle ten dienste staande middelen gebruiken, om ingang voor het Evangelie te vinden, moet de kerk zich vergenoegen daarmee dat het koninkrijk Gods in het Oosten komt, zonder dat de mensch het opmerkt, en 't aanvaardt dat het geestelijk werk Gods even stil en on- bemerkbaar voortgaat, als de groote levenswer- kingen in de natuur.

De zending onder de Muzelmansche en Mahomedaanse bevolkingen is een zaak van veel en ernstig gebel. Men bedenke wel, dat de Mahomedanen een tiende deel, wellicht een achtste, uitmaken van het menschelijk geslacht. En — want de cijfers gelden hier niet zoo hoofd- zakelijk — dat hun invloed in de wereld niet gering is.

Die invloed is niet negatief gelijk veelal die der Brahminen of der volgers van Confucius, maar positief, aanvullend en zichtbaar werkzaam en vooruitstrevend in enkele deelen der wereld, doch altijd verderlijk. Wordt echter die invloed geleid in de rechte kanalen, dan belooft hij evenzeer bevorderlijk te zijn aan de zegenaar van het Godsrijk, als hij die nu verhindert. Waar is ook, dat het Evangelie even geschikt is voor de behoeften der Mahomedanen als voor die van anderen. 'Zij hebben allen ge- zondigd.' Het bevel "onderwijs alle volken" geldt ook hen. En de uitkomsten verkregen op den arbeid onder enkelen, bewijst dat er geen onoverklimbare slagboomen aan hun bekeering in den weg liggen.

De moeilijkheden en gevaren voor de Evan- gelieprediking in Mahomedaanse rijken zijn zeker niet grooter dan die welke de apostelen en getuigen des Christendoms bedreigden in 't Romeinse rijk, vóór het Christendom heer- schend werd. Toch werd het heidense Rome ten slotte gekerstend. Zoo zal ook nu het Evangelie ten slotte triumfeeren op het oude slagveld, waar 't zijn eerste zegepraal won; het Christendom weer zijn geboorteplaats, bin- nentrekken en een grooter Profeet dan die van Mekka aller aanbidding ontvangen.

HOOGENBURG.

Buitenland.

Frankrijk. Eene officiële Synode verlangd. Reactie tegen het anti- clericaal drijven der radicalen.

Sedert eenigen tijd is men in de Fransche Protestantsche wereld er op uit om een offi- cieele Synode te krijgen. De laatste had in 1873 plaats, waar men de groote fout beging niet de confesie van la Rochelle als accoord van kerkelijke gemeenschap te handhaven, maar een nieuwe "geloofsverklaring" op te stellen, die hoewel zij niets specifiek Gerefor- meerde bevatte, toch nog te orthodox klom om door de liberalen te worden ondersche- ven. Modernen en liberalen wisten toen ge- daan te krijgen dat de Fransche regeering de genomen besluiten niet erkende en weigerde om verlof te geven tot het bijeenkomen van een volgende Synode. Daarop hebben de Evangelischen of orthodoxen een officiële Synodale organisatie in het leven geroepen, voornamelijk tengevolge van den rusteloozen arbeid van den hoogleeraar Pédézant te Mon- tauban. Het spreekt wel van zelf dat de regeering op de besluiten der officiële Synoden geen acht slaat, ten gevolge waarvan zij alleen bindend zijn voor hen die zich vrijwillig daar- aan onderwerpen. Ook behoeven wij niet met vele woorden te betoogen dat de officiële Synode reglementen heeft voorgesteld die op

verre na niet in overeenstemming zijn met de beginselen van het Gereformeerde kerkrecht.

Maar men verkreeg er toch door dat de Evangelischen een verenigingspunt hadden, hetgeen vooral van belang was voor 't evan- gelische minderheden in gemeenten waarvan de meeste leden het liberalisme althoudigden. Te- genover de officiële Synodale organisatie ste- den de liberalen weldra een "delegation libé- rale".

Maar *les idées marchent*, er kwam op leerstellig gebied toenadering tusschen orthodoxen en liberalen. De Duitse vermittlungstheologie vond steeds meer ingang bij de orthodoxen en de liberalen achtten het geraden ten einde hunne gemeente niet geheel te laten verlopen om gematigder te zijn in hun optreden. Mannen als Astié aan de ene zijde en als Viguié (onlangs overleden) aan den anderen kant kunnen elkander de broederhand reiken. Men vindt in Frankrijk geen mannen van naam die Gereformeerde zijn in hunne be- lijdenis; de school van Gaussens bestaat niet meer. Daarom is het begrijpelijk dat men gaat zeggen: "Waarom zouden we nog ge- scheiden leven? Laat ons de oude twisten vergeten en er aan gaan arbeiden, dat de een- heid in het kamp der Protestanten hersteld worde!" Dit is de hoofdgedachte van hen, die er thans voor pleiten, dat evangelische en moderner der regeering eene officiële Synode zullen vragen. Hoe gewenscht zou dit zijn als men zoo hand aan hand kon gaan met allen die door de regeering als tot de Gereformeerde staatskerk behorende, erkend worden, dan kon men ook zeer gemakkelijk de universitaire quaestie oplossen; immers nu ontstaan er tel- kens conflicten tusschen de kerken, de facul- teiten en de regeering, in zake de benoeming van hoogleeraren — zoo zegt men. Maar inder- daad wil men eene officiële Synode om alge- heele leervrijheid te hebben.

Men kan denken dat de ex-hoogleeraar Pédézant met leede oogen de beweging om met de liberalen vereenigd te worden aanziet. Zijn arbeid wordt er door omgeworpen. Daarom is hij er in de Christenisme tegen gaan getuigen. Maar het smart ons zeer, dat hoe warm zijn woorden ook zijn, de heer Pédézant juist datgene verwerpt, wat hij had moeten zeggen. In plaats van zijnen ambte- noot en den herders en leeraars met de ge- meenten aan te zeggen, dat zij zich op den weg des ongelooft bevinden, dat het anders niet mogelijk zou zijn om de begeerte te koesteren, met mannen kerkelijk vereenigd te zijn, die de hoofdwaarheden van het Christendom loo- chenen; in plaats van hen voor te houden, dat de vermenging van geloof en ongelooft in de oude kerken der reformatie, eene smaadheid is voor den Koning der kerk en niet bestaan- baar is met de eere Gods, verliest de heer Pédézant zich in allerlei overwegingen die het hart van de quaestie niet raken. Men zou de mannen, die de Synode van 1872 hebben tot stand gebracht, in het aangezicht slaan; men zou moeten erkennen, dat de universiteit van Parijs gelijk gehad had door te stellen, dat de kerk eene instelling is, waarin alles geleerd mag worden; men zou de officiële Synoden verliezen, die een jaarlijksch inkomen hebben door collecten van 140,000 francs, terwijl niet te denken is, dat de officiële Synoden zoo- veel geld zouden ontvangen, waardoor om de studiebeurten van Batignolles, Tonnon en Mon- tauban niet zou kunnen handhaven. enz. Ten slotte zegt de heer Pédézant: "Wij merken in 't bijzonder, op dat de jonge predikanten van de twee kampen zich tot elkander voelen aan- getrokken en begeren zich te vereenigen. Maar wij merken ook op, dat zij slechts de vleugels zijn van de beide lichamen, vleugels, die mischen een weinig licht zijn. Men moet de lichamen in aanmerking nemen, die minder veranderd zijn. De emeritus hoogleeraar gevoelt zeer wel, dat de jonge z.g. evangeli- sche predikanten zich op de lijn van Vinet-Astié bevinden, maar zijn oogen kunnen er ook niet voor gesloten zijn, dat ook de andere predikanten zich op den weg der ontkennning bevinden. Ja, mocht de heer Pédézant de theologie, die hij jaren lang te Montauban aan de aanstaande dienaren des Woords der Fransche kerken onderwezen heeft, vergelijken met de leer die de Hugenoten eenmaal beleiden, dan zal hij er toe moeten komen om te erkennen, dat er een principieel verschil ligt tusschen zijne belijdenis en die der Gereformeerde vaders. Tot onze smart moeten wij betuigen dat er niemand van in- vloed schijnt te zijn, die dit inzicht en het leeren en leden drijft voort.

Opmerkelijk is het hoe de Roomsche kerk in Frankrijk in kracht wint. Was de leus van Gambetta, dat het clericalisme de vijand van Frankrijk is, en dreef hij daarom eene school- wet door, die de scholen aan de leiding der geestelijke broeder- en zusterschappen moest onttrekken; men begint nu in te zien dat men daardoor juist het tegenovergestelde verkregen had, van hetgeen men hoopte. Immers de vrije Roomsche scholen, hebben zich krachtig ontwikkeld, terwijl met groote bereidvaardig- heid, daarvoor eene som van f. 30,000 jaar- lijks geofferd wordt. Om aan de uitbreiding van het vrije schoolwezen paal en perk te stellen, schrijft de *Temps*, een gouverne- menteel blad, dat het gewenscht zou zijn, wanneer men de bedienaren van den godsdienst vrij- heid gaf, om in de schoollokalen onderwijs in den godsdienst te geven aan zulke kinderen, wier ouders dit verlangen.

De Gereformeerden hebben echter, door de z.g. wet op het leeken-onderwijs, hun vrije scholen verloren. Ten deele hebben zij, door revolutionaire denkbeelden daartoe verleid, de wet waarbij het onderwijs aan niet-geestelijken werd opgedragen, ten zeerste toegelicht en met vreugde kunnen kinderen naar eene schoo- gezonden, waar van God en zijn dienst niet mag worden gesproken en daarentegen een liberalistische zedeleer wordt ingeprent; ten deele zijn zij onmachtig om vrije Gerefor- meerde scholen te stichten, want sedert de radicalen het roer van zaken in handen had- den, ontvangen de Gereformeerde kerken van staats- of van gemeentewege heel wat minder geld, zoodat zij al hun middelen van noodde hebben om den eeredienst te bekostigen.

Hoewel het drijven der radicalen om zoo- veel mogelijk aan den invloed der geestelijken te onttrekken, schadelijk werkt, blijkt duidelijk uit mededeelingen omtrent het leven in ge- vanissen enz.

Dicht bij Parijs ligt Nanterre, alwaar sedert eenigen tijd een "dépot" opgericht is, dat tijde- lijk voor gevangenen en werklozen dient, welke laatsten zij kunnen in- en uitgaan.

Dere inrichting herbergt geregeld ongeveer 6000 personen, die zeker alle geestelijke be- arbeiding broodnodig hebben. Nu is er bepaald, dat geen geestelijke de inrichting mag binnent- treden wanneer hij niet uitdrukkelijk door een det opgenomenen geneepen wordt. Toen on-